

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.10.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z dnia 3.10.2022 r. odmówił G. M. prawa do przeliczenia emerytury.

W uzasadnieniu organ podniósł, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawo do świadczeń lub ich wysokość podlega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przez wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Ponieważ nie zostały ujawnione nowe okoliczności w sprawie podtrzymuje się stanowisko zawarte w decyzji o odmowie ponownego ustalenia kapitału początkowego z 9.09.2022 r. Przedłożona przez wnioskodawcę dokumentacja nie potwierdza okresu zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K. J. brak w miesiącu lipcu 1975 danych wnioskodawcy na listach płac ww. zakładu przekazanych do Archiwum Zakładowego w Ł.. Ponadto okresy studenckich praktyk robotniczych nie zostały wymienione w art. 6 ustawy emerytalnej w związku z tym nie mogą zostać uwzględnione jako okresy składkowe (okresy zatrudnienia) do stażu pracy. wobec powyższego nie rozpatrywano zeznań świadków - pozostają bez wpływu na uznanie ww. okresów zatrudnienia do ustalenia wartości kapitału początkowego.

Ponadto zakład odmówił przyznania emerytury z rekompensatą ponieważ wnioskodawca nie udowodnił pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat do 31.12.2008 r.

/ decyzja k. 38 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji w części odmawiającej przeliczenia emerytury z uwzględnieniem okresu pracy w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w K. w w 1975 r. i okresu studenckich praktyk robotniczych w 1977 i 1978 r. wniósł G. M. podnosząc iż potwierdzają je w pierwszym przypadku zeznania świadków w drugim wpisy w indeksie studenckim a zatem winny być traktowane jako okresy zatrudnienia.

/ odwołanie k. 3- 5/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji

/odpowiedź na odwołanie – k. 12-13/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. M. urodził się (...).

/ bezsporne/

Decyzją z dnia 31.01.2002r. został ustalony G. M. kapitał początkowy w wysokości 90 973,52 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy przyjęto 15 lat, 3 miesiące okresów składkowych, 4 lata i 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego Zakład uwzględnił wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kolejnych kalendarzowych tj. z 1989-1998 ze wskaźnikiem wysokości kapitału początkowego wynoszącym 88,40 %.

/ decyzja k. 14-16 akt kapitałowych ZUS/

Decyzją z dnia 09.09.2022r. organ rentowy odmówił ponownego przeliczenia kapitału początkowego ponieważ przedłożone dokumenty nie miały wpływu na wysokość kapitału początkowego.

Zakład do stażu pracy nie uwzględnił okresów:

- 30.06.1975 - 30.07.1975, gdyż na listach płac w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K. nie występuje nazwisko wnioskodawcy,

- 01.08.1977 - 29.08.1977, 31.07.1979 - 26.08.1979, gdyż studenckie praktyki robotnicze nie są okresami zatrudnienia (okres 01.10.1977 - 31.03.1982 został zaliczony jako okres studiów, nieskładkowy),

- 01.04.1982 - 14.08.1983, gdyż była nauka w szkole wyższej na jednym kierunku ponad wymiar określony w programie studiów.

/ decyzja k. 22 akt kapitałowych (...)/

Decyzja z dnia 20.09.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu przyznał wnioskodawcy emeryturę od 1.09.2022 r. od 1.09.2022 r. tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek.

/ decyzja k. 28- 29 akt ZUS/

W dniu 8.09.2022 r. ubezpieczony wniósł o ponowne przeliczenie świadczenia.

/ wniosek k. 30-31 akt/

Decyzją z dnia 28.09. 2022 r. organ ponownie przeliczył emeryturę wnioskodawcy zwiększając ją o kwotę wynikającą z podzielenia składek zaewidencjonowanych na koncie po dniu ponownego ustalenia wysokości emerytury do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem ich waloryzacji przez średnie dalsze trwanie życia ustalone w dniu złożenia wniosku. Jednocześnie wskazano iż decyzję z dnia 20.09.2022 r. emerytura została wyliczona po przeliczeniu kapitału początkowego. Wobec powyższego brak podstaw do przeliczenia.

/ decyzja k. 32 akt ZUS/

Wnioskiem z dnia 3.10.2022 r. G. M. wniósł ponownie o przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem składek za (...) oraz uwzględnienie okresu pracy w PGR w K. oraz studenckich praktyk podczas wakacji na roku zerowym i na pierwszym roku studiów nadto prawa do rekompensaty .

/ wniosek k. 34-35 akt ZUS/

W rozpoznaniu wskazanego wniosku wydano decyzję z 25. 10.2022 r. o przeliczeniu emerytury z uwzględnieniem składek zewidencjonowanych na koncie za kolejny okres.

/ decyzja k. 36- 37/

Nadto wydano zaskarżoną decyzję z 25.10.2022 r.

/ decyzja k. 38/

W okresie 30.06.1975 do 30.07.1975 wnioskodawca w ramach praktyk zorganizowanych przez szkołę średnią pracował Państwowym Gospodarstwie Rolnym K. gm. C. woj. (...). Zajmował się wówczas pracami pomocniczymi w rolnictwie głównie pieleniem.

/ zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 21.04.2023 r. 00:04:47-00:05:22 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 7.02.2023 r. 00:01:06-00:11:26 zeznania świadka M. H. protokół z rozprawy z dnia 14.03.2023 r. 00:01:40-00:06:45 pisemne zeznania świadka B. R. k. 58-61 /

W miesiącu lipcu 1975 brak jest danych wnioskodawcy na listach płac z ww. zakładu przekazanych do Archiwum Zakładowego w Ł..

/ pismo k. 10 akt ZUS/

Zespół Szkół nr (...) im. J. K. w P. w których uczył się wnioskodawca nie posiada żadnych dokumentów dot. Wyjazdu z Hufcem Pracy do PGR w K. w woj. (...).

/ pismo k. 9 akt ZUS/

Wnioskodawca ani osoby z nim wówczas pracujące – świadek M. H., świadek B. R.- nie posiadają żadnego dokumentu potwierdzającego pracę, charakter zawartej umowy, dokumentu potwierdzającego fakt wypłaty i wysokość wynagrodzenia.

/ zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 21.04.2023 r. 00:04:47-00:05:22 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 7.02.2023 r. 00:01:06-00:11:26, zeznania świadka M. H. protokół z rozprawy z dnia 14.03.2023 r. 00:01:40-00:06:45, pisemne zeznania świadka B. R. k. 58-61 /

W okresie od 01.10.1977 - 31.03.1982 r. wnioskodawca studiował na Politechnice (...) (cykl studiów 4,5 roku).

/ zaświadczenie k. 3 akt kapitałowych ZUS/

W okresach 01.08.1977 - 29.08.1977, 31.07.1979 - 26.08.1979, wnioskodawca odbywał studencie praktyki robotnicze pierwsze ramach roku „o”, drugie na pierwszym roku studiów. W świetle wpisów w indeksie wnioskodawca w ramach roku „o” uzyskał zaliczenie praktyki robotniczej w wymiarze jednego miesiąca. W ramach pierwszego roku zaliczenie praktyk za okres 31.07.1979 - 26.08.1979.

/ kopia indeksu k. 14 -15/

W okresie 01.08.1977 - 29.08.1977 w ramach praktyk wnioskodawca był zatrudniony w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł.. Wówczas w pracując w pełnym wymiarze czasu pracy kopał rowy pod kable instalacji elektrycznej latarni ulicznych na ul (...).

/ zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 21.04.2023 r. 00:04:47-00:05:22 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 7.02.2023 r. 00:01:06-00:11:26 pisemne zeznania świadka P. T. k. 52-55/

W okresie 31.07.1979 - 26.08.1979 wnioskodawca odbywając praktyki zawarł umowę o pracę z Fabryką (...). W ramach zawartej umowy wnioskodawca pracował wtedy w pełnym wymiarze czasu pracy na odlewni.

/ kopia indeksu k. 14 -15, zaświadczenie k. 18 akt ZUS zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 21.04.2023 r. 00:04:47-00:05:22 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 7.02.2023 r. 00:01:06-00:11:26 /

We wskazanych zakładach brak jest dokumentacji płacowej dot. wnioskodawcy.

/ pismo k. 13 akt ZUS, zaświadczenie k. 18 akt ZUS/

W aktach studenckich wnioskodawcy brak jest dokumentów dotyczących praktyk studenckich.

/ pismo k. 16 akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, których żadna ze stron nie kwestionowała. Czyniąc ustalenia sąd oparł się także na zeznaniach wnioskodawcy i świadków jednakże tylko w zakresie w jakim korespondowały

z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. W ocenie sądu zeznania wnioskodawcy jak i świadka P. T. wiarygodnie potwierdzają fakt odbywania przez ubezpieczonego praktyk studenckich na roku „o”i wykonywanych w ich ramach czynności w konkretnym zakładzie pracy nadto zaliczenie praktyk potwierdzał wpis w indeksie. Okoliczność odbywania praktyk na pierwszym roku potwierdzają zaś zarówno zeznania wnioskodawcy jak i wpis w indeksie oraz zaświadczenie z zakładu pracy, w którym wnioskodawca w ramach praktyk był zatrudniony – k. 18 akt ZUS. W ocenie Sądu fakt, iż brak jest dokumentacji płacowej za wskazany okres w tym sanie rzeczy nie podważa ustaleń co do faktycznego odbywania praktyk i wykonywania pracy.

Co do okresu zatrudnienia od 30.06.1975 do 30.07.1975 w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K. w ocenie sądu nie został on wiarygodnie udowodniony. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy i świadków, iż praktyki w tym okresie były wykonywane w ramach umowy o pracę i za wynagrodzeniem. Okoliczność ta nie została potwierdzona jakimikolwiek dokumentami pochodzącymi czy to od samego wnioskodawcy czy ze szkoły, a na listach płac ze wskazanego zakładu pracy z 1975 r. brak jest danych wnioskodawcy. Dokumenty płacowe nie wskazują na fakt wypłaty mu wynagrodzenia. W tym stanie rzeczy przyjęcie iż wnioskodawca miał wówczas podpisaną umowę o pracę z ww. zakładem pracy i otrzymywał wynagrodzenie, jest zbyt daleko idące. Podkreślić należy, iż praktyki nie musiały mieć odpłatnego charakteru a wykonywanie pracy mogło odbywać się na innej podstawie - nawet jeśli zazwyczaj w przypadku praktyk zawierano umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 173 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 504), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 1 tejże ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 przywołanego artykułu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 %

tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,

2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,

3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Z kolei ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a więc dla osób takich jak G. M. urodzony (...) określa przepis art. 24 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Stosownie natomiast do treści art. 25 ust 1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych

na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei zgodnie z art. 26 ust 1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ust. 2 wskazano, że wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Przy czym w ust. 4 i 5 wskazano, że tablice trwania życia ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Z powyższych przepisów wynika jednoznacznie, że zasadą obowiązującą przy ustalaniu wysokości emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. jest zasada zdefiniowanej składki, zgodnie z którą wysokość świadczenia zależy z jednej strony od sumy składek emerytalnych jakie zostały zgromadzone na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS za okres poczynając od 1 stycznia 1999 r., zaś z drugiej od wysokości kapitału początkowego, tj. od kwoty ustalonej oddzielnie dla każdego ubezpieczonego według ustalonego przez ustawodawcę wzoru, odzwierciedlającej w przybliżeniu stan jego konta ubezpieczeniowego za okres do 31 grudnia 1998 r.

Okresami składkowymi, są między innymi, okresy przypadające przed dniem 15.11.1991 r, za które została zapłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne -m.in. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 roku życia na obszarze Państwa Polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego (art. 6 ust.2 pkt. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS)

Ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego, emerytury następuje w okolicznościach określonych w art. 114 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 114 prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W efekcie wznowienia postępowania w trybie art. 114 zapada jedna decyzja merytoryczna, która nie musi uchylać poprzedniej decyzji – wystarczy, że zawiera nowe rozstrzygnięcie co do istoty ./tak SA w Łodzi w wyroku z dnia 25 września 2013 r . III AUa 1750/12/.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną pozostawała okoliczność możliwości zaliczenia do okresu składkowego okresu praktyk robotniczych 01.08.1977 - 29.08.1977 31.07.1979 - 26.08.1979 r. odbytych w okresie studiów oraz okresu zatrudnienia w ramach praktyk odbywanych w szkole średniej od 30.06.1975 do 30.07.1975.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, m.in. zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową.

Dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę faktu opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne./wyrok SA w Szczecinie z dnia 19.12.2018 r , III AUa 39/18/

Jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu został udowodniony, okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia./wyrok SA w Gdańsku z dnia 30.09.2016 r III AUa 736/16/

Zgodnie z uchwałą nr 24 Rady Ministrów w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych z dnia 16.02.1970 (M.P. nt 7 poz. 64) odbywanie praktyki robotniczej traktuje się jako stosunek pracy. Praktykę robotniczą odbywa się na podstawie umowy o pracę na czas określony, zawartej między studentem a zakładem pracy, w którym student ma być zatrudniony w okresie praktyki. (§4). Studentom odbywającym praktyki robotnicze przysługuje wynagrodzenie według zasad obowiązujących w danym przedsiębiorstwie stosownie do rzeczywistego wkładu ich pracy. Jeżeli student z przyczyn od siebie niezależnych osiągnie zarobek niższy od minimalnej płacy, przedsiębiorstwo zobowiązane jest wypłacić wyrównanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami stosowanymi przy wypłatach minimum wynagrodzenia.(§ 8).

Studenckie praktyki robotnicze realizowane w oparciu o uchwałę nr 24 Rady Ministrów z 16 lutego 1970 r. w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych stanowią okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Odbywały się bowiem - zgodnie z § 4 ust. 3 tej uchwały - na podstawie umowy o pracę na czas określony zawieranej pomiędzy studentem, a zakładem pracy, który miał go zatrudniać w czasie praktyki./tak wyrok SA w Katowicach z dnia 21.01.2015 r, III AUa 3646/13/

Z poczynionych w sprawie ustaleń, na podstawie zgromadzonych dowodów z dokumentów oraz zeznań wnioskodawcy oraz świadka P. T., wynika, iż wnioskodawca będąc studentem na roku „0” w okresie 01.08.1977 - 29.08.1977 oraz po pierwszym roku studiów 31.07.1979 - 26.08.1979 r. odbył robotniczą praktykę studencką odpowiednio w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. i Fabryce (...). W ramach tych praktyk świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na uwadze powyższe regulacje w zakresie robotniczej praktyki studenckiej, zatrudnienia studentów w tym okresie w ramach umów o pracę , możliwości uwzględnienia w okresie składkowym okresu, za który składka nie została uiszczona, a nadto cytowane powyżej orzecznictwo, uznać zatem należało iż wskazane okresy winny zostać potraktowane jako składkowe przy wyliczeniu należnych wnioskodawcy świadczeń.

Powyższych rozważań nie można przenieść jednak co do spornego okresu praktyk od 30.06.1975 do 30.07.1975 w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K.. Podkreślić należy, iż nie odbywały się one w okresie studiów lecz w szkole średniej tym samym w tym przypadku uchwała nr 24 Rady Ministrów w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych z dnia 16.02.1970 nie znajduje zastosowania. Celem zaliczenia wskazanego okresu do stażu ubezpieczeniowego wykazać zatem należało, iż był to okres zatrudnienia za wynagrodzeniem.

Zgodnie z treścią § 22 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

2. Jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

W konsekwencji ubezpieczony nie może w postępowaniu przed organem rentowym wykazywać okoliczności wpływających na prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub jego wysokość (w tym w szczególności wykazywać okresów zatrudnienia i charakteru pracy) na podstawie dowodów innych niż świadectwo pracy, zaświadczenie pracodawcy albo legitymacja ubezpieczeniowa lub inne dokumenty pracownicze./III AUa 678/13 - wyrok SA Kraków z dnia 26-11-2013/

Wskazana regulacja § 22 ust.1 powołanego rozporządzenia wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby sporne okresy zatrudnienia nie mogły być wykazane w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków. W postępowaniu dowodowym potwierdzającym okresy zatrudnienia w postępowaniu przed organem rentowym dowodem jest tylko to, co prawo za dowód uznaje i jako dowód dopuszcza. Takie ograniczenia nie występują natomiast w procedurze cywilnej, w której okoliczności sporne mogą być wykazywane wszelkimi dowodami. /II UK 94/17 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 11-01-2018/ W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadnianie wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organami. /V U 980/13 - wyrok SO Kalisz z dnia 06-12-2013/

Nie należy jednak tracić z pola widzenia, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych, wobec czego zaliczenie takich spornych okresów składkowych z przebiegu ubezpieczenia do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania strony zainteresowanej jest dopuszczalne tylko w przypadkach niebudzących żadnych wątpliwości co do spójnego i precyzyjnego - rodzajowego oraz czasowego potwierdzenia się udawadnianych okoliczności. /III UK 52/18 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 20-02-2019/ Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. /III AUa 69/13 - wyrok SA Poznań z dnia 13-06-2013 wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97, Lex 34199/

Także wysokość uzyskiwanego uposażenia może być ustalona w inny sposób niż przy pomocy wskazanych w wspomnianym rozporządzeniu (§ 21 ust. 1) środków dowodowych stwierdzających wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty tj zaświadczeń pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacji ubezpieczeniowej lub inny dokumentu, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jednakże wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Tym samym Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i w sprawie każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączane jest, zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art. 246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy brak dokumentów na te okoliczność.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawcy jak i analizę zeznań świadków i wnioskodawcy w tej materii, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonego.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jakichkolwiek podstaw do uznania, iż wnioskodawca legitymował się dodatkowo okresem zatrudnienia w okresie odbywanych praktyk od 30.06.1975 do 30.07.1975 w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K.. W oparciu o zaoferowany w sprawie materiał dowodowy potwierdzenie istnienia tego tytułu do ubezpieczenia jest niemożliwe.

Jak już podniesiono zeznania świadków i wnioskodawcy w tym przedmiocie nie pozwalały jednoznacznie na ustalenie iż praktyki miały miejsce w oparciu o umowę pracę były odpłatne. Wskazanego okresu zatrudnienia niewątpliwie w sposób wiarygodny nie potwierdza też żadna dokumentacja. Wnioskodawca jak i przesłuchiwani świadkowie nie dysponują żadną umową za okres pracy, szkoła nie dysponuje jakąkolwiek dokumentacją dotyczącą tych praktyk a na listach płac przekazanych do archiwum przez zakład pracy w których praktyki miały się odbywać brak jest danych – imienia i nazwiska wnioskodawcy.

Tym samym okres zatrudnienia od 30.06.1975 do 30.07.1975 w Państwowym Gospodarstwie Rolnym K. w okresie praktyk pozostaje nadal nieudowodniony.

Podnieść należy, iż ciężar wykazania spornych kresów skałkowych obciążał wnioskodawcę. Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Jak już wskazywano w postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych potwierdzających okres zatrudnienia i stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe ustalenie okresów składkowych mających wpływ na wysokość świadczenia jak i obliczenie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Podkreślenia przy tym wymaga, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPIUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości czy to okresów zatrudnienia czy wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego zarówno okresów zatrudnienia jak i konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności.

Jak już podniesiono powyżej wnioskodawca nie przedłożył żadnych miarodajnych i wiarygodnych dowodów potwierdzających sporny okres zatrudnienia. I choć nie jest winą powoda, że z uwagi na upływ lat dostęp do jego dokumentacji osobowej za okres praktyk nie jest obecnie możliwy, nie zmienia to faktu, iż jego twierdzenia że sporne okoliczności wyglądały inaczej pozostają gołosłownymi. Nie należy zaś tracić z pola widzenia, iż przepisy

prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie stażu ubezpieczeniowego czy wypłacanych wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Ustalenie rzeczywistego zatrudnienia i autentycznych zarobków jest decydujące o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenia społeczne. Właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia świadczeniobiorcy. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że co do zasady nie ma możliwości wyliczenia wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika podstawy wymiaru emerytury lub renty, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, czy też wynikające z porównania wynagrodzenia innych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Legalis nr 181419). Tym samym tylko pewne zatrudnienie i niewątpliwe dochody w udowodnionej wysokości, od których odprowadzono składki, mogą być uwzględnione do ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych. Wobec tego w tym zakresie brak było brak podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przeliczył emeryturę G. M. przy uwzględnieniu dodatkowych okresów składkowych 1.08.1977 -28.08.1977, 31.07.1979 -26.08.1979 w pozostałym zaś zakresie zgodnie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne oddalił.